

Implementering af landdistrikspolitikken

Skanderborg Kommunes byråd vedtog i efteråret 2021 en landdistrikspolitik. Implementeringen heraf tog sit første afgørende skridt i marts 2022 med dannelsen af en samlende dialogpartner, Landsbyfællesskabet. Landdistrikspolitikken skal realiseres i et samarbejde mellem landsbyerne og byrådet.

På et møde med bestyrelsen for Landsbyfællesskabet og administrationen blev første skridt i realiseringen af politikken drøftet, bl.a. med henblik på at afsøge hvilke dele heraf, der evt. skulle understøttes af de midler, der er afsat til landdistrikterne.

Der er fortsat opbakning til alle elementer af politikken, men også til at udpege tre væsentlige første skridt i realiseringen af de fire spor. Disse gennemgås nedenfor.

Dialog

Realiseret jf. Landdistrikspolitikken:

- *At sikre dialog mellem kommune og en samlende dialogpartner om den overordnede udvikling i landsbyerne.*

Der er etableret en samlende dialogpartner.

- *En tydelig indgang for landsbyer og landområder til de kommunale funktioner.*

Der er ansat en borgerguide på halvtid til at sikre, at borgerforeninger m.v. kan finde en vej til og med deres projekter.

Byrådet vil derudover arbejde for

- Erfaringsudveksling mellem kommune, landsbyer og landområder.

På den baggrund har Landsbyfællesskabet peget på følgende initiativer:

1. Dialog mellem landsbyer

En landdistriktskonference, arrangeret af Landsbyfællesskabet hvert andet år, med fokus på ny inspiration, vidensdeling og dialog mellem landsbyerne. Byrådet inviteres og deltager på lige fod med andre.

Afklares:

Budget: Finansieres af landdistriktmidler, fonde, andet?

Hvad gør Landsbyfællesskabet?

Planlægger konferencen (via underudvalg)

Administrationen inddrages – sparring om evt. indsatser der kan understøttes kommunalt.

Hvad gør Kultur-, Fritids- og Idrætsudvalget, administrationen, andre udvalg?
Deltager og bidrager med finansiering via landdistriktsmidler.

2. Dialog med Kultur-, Fritids- og Idrætsudvalget

Årligt dialogmøde med Kultur-, Fritids- og Idrætsudvalget, suppleret med dialog efter behov, med fokus på implementering af landdistriktspolitikken og årlig prioritering heraf.

Hvad gør Landsbyfællesskabet?
Deltager. Forbereder.

Hvad gør Kultur-, Fritids- og Idrætsudvalget, administrationen, andre udvalg?
Tilslutter sig, at der skal være et årligt møde.
Deltager. Forbereder.

3. Topmøde

Hvert andet år – modsat Landsbykonferencen – arrangeres ”topmøde” mellem formænd fra alle de politiske udvalg og alle Landsbyfællesskabets repræsentanter. Landdistriktspolitikken er tværgående og alle udvalg arbejder med forhold af betydning for landsbyerne – og har derfor behov for dialogen med landsbyerne om initiativer og indsatser.
Dette suppleres med dialog efter behov med politiske udvalg.

Hvad gør Landsbyfællesskabet?
Deltager. Tager del i forberedelsen – sammen med administrationen.

Hvad gør Kultur-, Fritids- og Idrætsudvalget, administrationen, andre udvalg?
Tilslutter sig forslaget. Indstiller videre til byrådet.

Udvikling og bosætning

Under dette spor fremgår jf. Landdistriktspolitikken, at Byrådet vil arbejde for

- at væksten tager højde for de enkelte landsbyers særegne identitet, ressourcer og behov med blik for stadigvæk at kunne understøtte lokale servicefunktioner som daginstitutioner, skoler, butikker mm.
- at sikre rammer for en varieret boligmasse i landsbyer og landområder, så de kan tiltrække og fastholde en mangfoldig befolkningssammensætning.
- en balanceret udvikling, der tager hensyn og skaber plads til, at boliger og erhverv kan eksistere side om side og give lokale arbejdspladser
- eksperimenterende pilotprojekter bl.a. nytænkende kontor-fællesskaber, alternative boligformer mm.

På den baggrund har landsbyfællesskabet peget på følgende væsentligste initiativer:

1. Sammenhæng i den fysiske udvikling af den enkelte landsby

Kommuneplan 2021 har med sine fortællinger skabt en god ramme for det fortsatte arbejde. Der er i de fleste landsbyer fortsat udviklingsmuligheder, private grunde, lokalplanlagte områder osv.

Hvad gør Landsbyfællesskabet? /landsbyerne?

Den enkelte landsby har initiativpligten, hvis der er behov for en dialog – med kommunen.

Ofte er det private aktører, der skal tages en dialog med ved udstykninger m.v. for at sikre godt samspil med landsbyen.

Hvad gør Kultur-, Fritids- og Idrætsudvalget, administrationen, andre udvalg?

Kommunen sikrer forudgående analyser af kapacitet i institutioner m.v. ved planer om udvikling.

Byrådet/udvalgene skal inddrage landsbyen som tidlig dialogpartner ved planer om udbygning, infrastrukturprojekter m.v.

Fremgangsmåden med inddragelse af landsbyen som tidlig dialogpartner skal accepteres bredt, også af øvrige udvalg/administrationen.

2. Boformer

Udvikling af den enkelte landsby skal ikke bare ske i form af (flere) parcelhuse men have fokus på, at der skal være tilbud til forskellige generationer og med forskellige ønsker til fællesskab, og at udbygning sker med respekt for landsbyens kvaliteter og ønsker. Samtidig med at det er begrænset, hvad kommunen kan regulere fx ift. ejerforhold.

Hvad gør Landsbyfællesskabet? /landsbyerne

I den enkelte landsby kan den enkelte borgerforening tage dialog med lokale håndværksmestre/investorer og lodsejere

Hvad gør Kultur-, Fritids- og Idrætsudvalget, administrationen, andre udvalg?

Når kommunen selv udbyder jord, skal der tages hensyn til landsbyens samlede udtryk og behov for forskellige boligformer m.v.

Hvor det er muligt prioriteres almene boliger i landsbyer

3. Vidensarbejdspladser/liberalt erhverv og kontorfællesskaber

Der er mulighed for, i forhold til lovgivning, at få lov til at udnytte eksisterende bygninger til sådanne slags formål (men svært at bygge nyt i åbent land) – men det kræver private investorer. Sikring af god digital infrastruktur er en forudsætning for at bo, arbejde og drive virksomhed i landområderne

Hvad gør Landsbyfællesskabet? /landsbyerne

Undersøger om fx dele af multihuse, det lokale forsamlingshus, tomme bygninger ol. kan indrettes hertil.

Understøtte vidensdeling på området. evt. på konferencen.

Hvad gør Kultur-, Fritids- og Idrætsudvalget, administrationen, andre udvalg?

Landdistriktpuljen kan understøtte udvikling/ nyindretning af multihuse, forsamlingshuse ol.

Indenfor rammer og regler er positiv i forhold til indretning af arbejdspladser i andre eksisterende bygninger, i respekt for landsbyens øvrige liv. Afdække evt. udfordringer mht. den digitale infrastruktur i landområderne.

Mobilitet

Jf. Landdistriktpolitikken: Med det udgangspunkt vil Byrådet arbejde for:

- at understøtte transportformer, der gør det muligt at bosætte sig i landsbyerne
- at øge kendskabet til de kollektive transporttilbud, som antager mange former f.eks. flextrafik, flexiture, samkørsel m.v.
- løbende at afprøve nye teknologier og nye former ved at understøtte nye lokale initiativer, der skaber bedre mobilitet i landsbyer og landområder
- at prioritere adgangen fra landsbyer og landområder til uddannelse og fritidsliv i de større byer til den kollektive trafik
- at sikre overblik og sammenhængende stiforløb og trygge veje på tværs af kommunen for cyklister og gående.

På den baggrund har landsbyfællesskabet peget på følgende, højest prioriterede, indsatser:

1. Forbedret kommunikation og bedre værktøjer

Helt afgørende er at få udbredt kendskabet til flexløsninger m.v. og få løsninger og værktøjer, der skaber bedre sammenhæng.

Hvad gør Landsbyfællesskabet? /landsbyerne

Deltager i kommunikation, vidensdeling og sparring med administrationen.

Hvad gør Kultur-, Fritids- og Idrætsudvalget? Andre udvalg/Administrationen

Forbedret kommunikation og værktøjer vedr. kollektiv trafik og flextrafik, gennem påvirkning af udbyderne.

Pilotprojekter målrettet de enkelte landsbyer.

2. Hastighed i landsbyerne skal ned

Hvad gør Landsbyfællesskabet/landsbyerne?

Drøfter emnet i dialog med myndigheder på området, og Landsbyfællesskabets netværk.

Hvad gør Kultur-, Fritids- og Idrætsudvalget, administrationen, andre udvalg?

Der er igangsat en 3-årig forsøgsordning i udvalgte kommuner / politikredse. Desværre er Sydøstjyllands Politikreds ikke med i denne forsøgsordning. Skanderborg Kommune har søgt Vejdirektoratet om muligheden for at komme med i forsøget men har fået afslag.

På baggrund af ønsker og forslag fra landsbyerne vil administrationen undersøge mulighederne for at etablere lokale hastighedsændringer f.eks. ved hjælp af visuelle effekter, skiltning, chikaner etc.

Vej og Trafik modtager hvert år mange henvendelser med ønsker om etablering af hastighedsdæmpende foranstaltninger på vejnettet i kommunen. Disse vægtes i en prioriteringsmodel ud fra parametre som hastighedsoverskridelser, antal uheld, antal køretøjer, vejens udformning, antal bløde trafikanter mv. Forretningsgangen er almindeligvis, at der startes med en bestilling af en hastighedsmåling og en trafiktælling for at få klarlagt data.

3. Cykelstinettet

Hvad gør Landsbyfællesskabet/landsbyerne?

Spiller ind med viden om vigtige strækninger i dialog med landsbyerne og Skanderborg Kommune med særligt fokus på tryghed og sikre skoleveje.

Hvad gør Kultur-, Fritids- og Idrætsudvalget, administrationen, andre udvalg?

Alle cykelstønsker i kommunen, prioriteres ud fra en række kriterier som Klima-, Miljø- og Planudvalget har vægtet. Dette er trafiksikkerhed, trafikafvikling, skolevejsforhold, forhold for lette trafikanter og miljøforhold. Budgetmidlerne til cykelstiprojekter er en årlig pulje, og Klima-, Plan- og Miljøudvalget tager beslutning en gang om året om hvilke projekter der skal gennemføres.

Klima og Bæredygtighed:

Her angiver politikken, at Byrådet vil arbejde for:

- at landsbyer og landområder bruger de lokale fællesskaber til at skubbe på den bæredygtige omstilling (FN's verdensmål)
- at undersøge og eksperimentere med lokale CO2 reducerende tiltag for områder, der ikke har adgang til fælles klimavenlige energikilder og fjernvarme
- rent vand gennem samarbejde med vandværkerne.

I forlængelse heraf peger Landsbyfællesskabet på følgende initiativer:

1. Energifællesskaber

Varme, strøm og transport skal over på vedvarende energi, så de ikke belaster klimaet. Et energifællesskab kan f.eks. være fælles energiproduktion i form af solceller eller vindmøller og/eller fælles varmforsyning.

Hvad gør Landsbyfællesskabet /landsbyerne?

Landsbyfællesskabet går ind i arbejdet med at skabe lettilgængeligt viden og materiale, som på tværs af landsbyerne kan anvendes til at arbejde videre med en løsning for den enkelte landsby.

I den enkelte landsby skal der ofte gøres et benarbejde for at samle landsbyen. Initiativ til lokale energifællesskaber kan komme fra både landsbyer og administrationen.

Hvad gør Kultur-, Fritids- og Idrætsudvalget, administrationen, andre udvalg?

Administrationen vil understøtte lokale energifællesskaber med bl.a. information, samarbejder og sagsbehandling.

2. Fjernvarme

Hvad gør Landsbyfællesskabet /landsbyerne?

I de områder, hvor fjernvarme bliver en mulighed, bakkes op om det med information og evt. møder.

Hvad gør Kultur-, Fritids- og Idrætsudvalget, administrationen, andre udvalg?

Bidrager til at skabe muligheder for fjernvarme, herunder dialog med fjernvarmeselskaber og bidrager til sagsbehandling ift. varmeprojekter m.v.

3. Græsrodsbårne tiltag

Hvad gør Landsbyfællesskabet /landsbyerne?

Samler landsbyen/-r om initiativer om klima og grøn omstilling.

Videreformidler viden og bakker op om nye bæredygtige initiativer fra både landsbyer og administrationen, f.eks. muligheden for at deltage i ”Familiens klimatopmøde”, hvor familier bliver hjulpet til klimahandlinger, der batter.

Hvad gør Kultur-, Fritids- og Idrætsudvalget, administrationen, andre udvalg?

Administrationen inviterer til dialog om, og hvordan, landsbyerne og kommunen i fællesskab kan bidrage til at reducere CO₂-udledningen med 70 % set i forhold til 1990, nå CO₂-neutralitet i 2050, og samtidig reducere trækket på jordens begrænsede ressourcer.

Initiativer kan komme fra både landsbyer og administrationen.

Klimapuljen kan benyttes til at finansiere sådanne initiativer på kort sigt, ligesom konkrete projekter kan spilles ind som tiltag i kommunens kommende klimaplan (DK2020).

Klima og bæredygtighed skal derfor også ses som et tværgående element ift. de andre indsatsområder omkring udvikling, bosætning og mobilitet